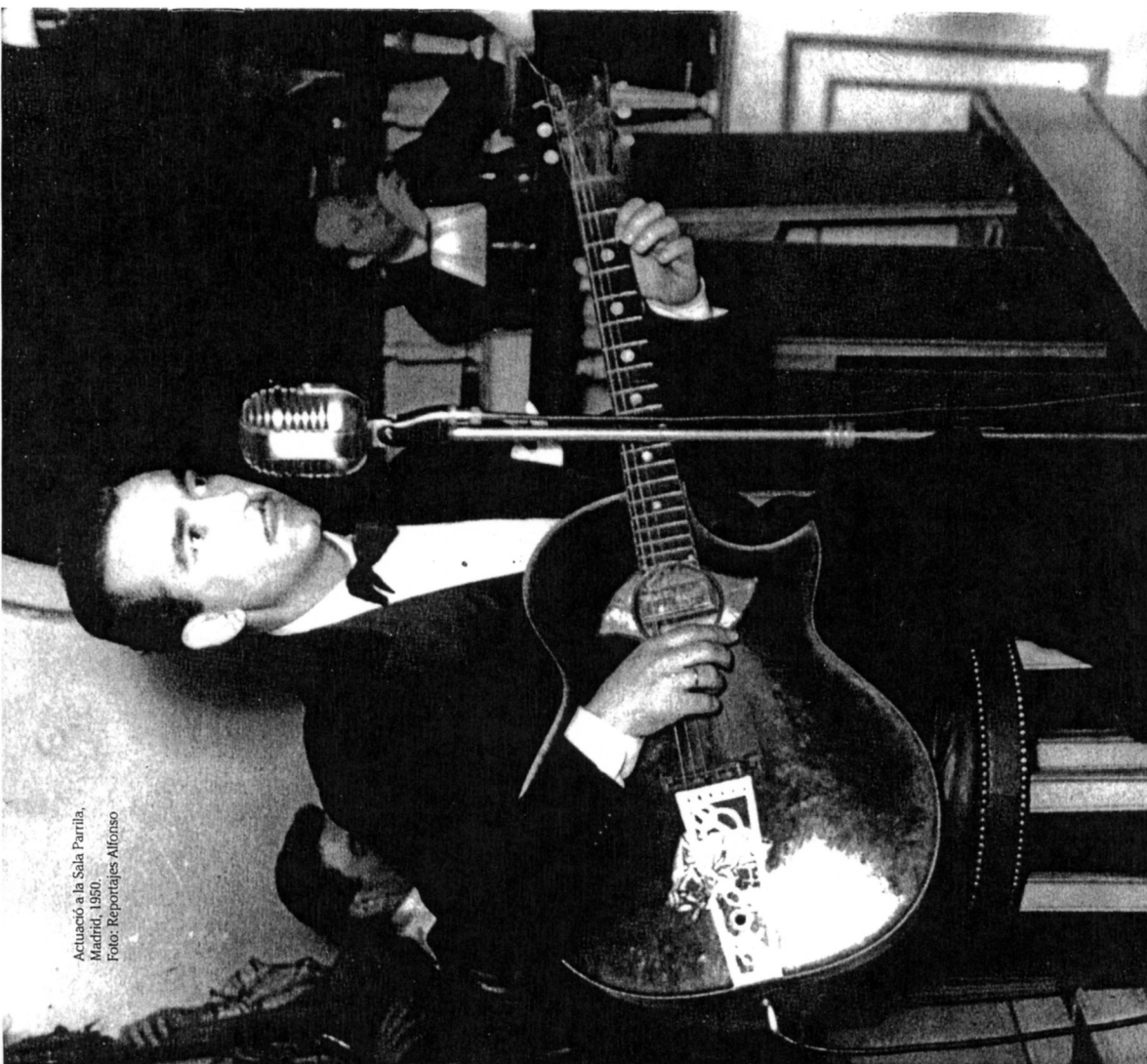

Bonet de Sant Pere. El miratge de Django

Francesc Vicens Vidal
Musicòleg

Actuació a la Sala Parrilla,
Madrid, 1950.
Foto: Reportajes Alfonso

Bonet de Sant Pere va ser un músic de swing de referències incontestables, sens dubte, un *rara avis* dins el panorama musical nacional de la seva època. La dècada dels quaranta varen ser per ell escola i mestratge. El pas de Mallorca a Barcelona, de Los Trashumantes a Los Siete de Palma, passant per l'orquestra de Luis Rovira, el convertí en la sensació dels guitarristes de *hot* de l'època. A més, el caràcter netament melòdic de la seva veu i l'expressió càlida i ondulant pròpia dels vocalistes de jazz dotaren Bonet d'un estil ràpidament reconeixedor.

Dotat d'una veu ben peculiar, de tonalitat nasal, però de dicció clara i agradable, demostrà que, a més de ser un veritable *jazzman*, posseïa una gran intuïció per a la improvisació. Ben aviat, oferí evidències de la versatilitat del seu talent amb temes com «Volver la primavera» amb un ús lúdic i fluït de tècniques jazzístiques com l'*scat*--tècnica vocal pròpia del jazz que consisteix en fer frases musicals sense articular paraules, només sons amb sil·labes inventades i mancades de significat-- molt abans que els grans vocalistes de jazz, com Louis Armstrong o Ella Fitzgerald, la fessin famosa.

La combinació d'elements jazzístics i de trets propis de la cançó popular espanyola i sud-americana dotaren Bonet d'un estil d'èxit ben definit. A més, la sonoritat de les distintes formacions de Bonet, aleshores paradigma de la modernitat del país, varen dotar d'un particular so mediterrani la majoria de les seves composicions. Avui en dia la discografia de Bonet de Sant Pere ha esdevingut objecte de culte. El catàleg discogràfic del músic ens permet traçar la doble vessant que desenvolupà com a músic intèrpret i com a compositor. La vessant del músic intèrpret sempre va tenir un interès fonamentat en la música americana. El ritme swing, per una banda, i la música popular, per l'altra, varen mostrar a tothom una clara tendència pel cançoner americà del segle XIX, amb temes foxtrots com «Oh, Susana!» o *country* com «Quiero volver a mi Virginia», popularitzats internacionalment per la figura d'Stephen Foster. Per altra banda, la vessant compositiva ens mostra amb Bonet un exemple paradigmàtic dels estils musicals de l'època (especialment el bolero, el foxtro i el *pasdoble*), però sempre amb el rerefons d'un estil marcat per ritmes nord-americans.

Així va ser com, a més de swing, *hot* i jazz, els primers anys de professió musical de Bonet s'entrecrearen de manera molt natural amb altres repertoris de moda com el fox, el bolero, el mambo i d'altres com el tango, la cumbia o el *sor cubà*. Temes com «Carpintero, carpintero» (bolero de J. Lladó i A. Alguero), «Raska-yú» (foxtro original) o «Jardín español» (*pasdoble* d'E. Oliva) el consagraren dins l'eclecticisme estilístic vigent dels gèneres de la música popular dels anys quaranta i cinquanta, sense deixar mat de banda la clara dicció que manifestava el deix per la *cançión española* i altres gèneres vinculats a la moda flamenca. Amb la fusió d'estils nacionals i cosmopolites, Bonet, en part, també va assolir l'estereotip del cantador flamenc, però des de l'estètica i l'elegància de les *boleros* europees. En aquesta època, Bonet és *cançión española* i és també avantguarda musical, trets que, juntament amb la seva simpatia, varen resultar de gran atractiu pintoresc.

Una de les principals inclinacions musicals de Bonet varen ser les obres del compositor i músic americà Hoagy Carmichael (1899-1981) qui el va influenciar de manera decisiva en la forma de concebre els arranjaments. Aquesta admiració es traduí en una gran

afecció per la música de Cole Porter o Irving Berlin que en la melodia «Déjame soñar» (foxtro d'Alguero arranjat per Bonet) adquireix el màxim exponent.

En el panorama musical gris i trist de la postguerra espanyola, Bonet de Sant Pere va poder aportar un toc alegre i renovador. Al marge de les seves influències, a principis dels anys quaranta Bonet ja projectava molt bé la imatge dinàmica, alegre i moderna del vocalista de *hot*. Eren els anys de Barcelona i de l'orquestra Gran Casino. Allà Bonet es va adonar del seu potencial com a líder carismàtic i va ser aleshores que va decidir desenvolupar el seu propi projecte: Bonet de San Pedro y Los Siete de Palma. Des d'aquesta agrupació es feren més evidents les referències a les músiques més consolidades de l'època, sobretot per la novetat d'estil que suposava una formació que combinava magistralment instruments harmònics tan distintes com el vibràton o el piano, i melòdics com el clarinet i el violí. De tots aquests instruments, va ser la guitarra l'instrument que el va portar al punt més àgild de la seva carrera, ben igual que ho va fer amb els músics noctàmbuls del París més cosmopolita. La combinació de *riffs* instrumentals amb solos que es perfila a «Club Trébol» ja denota l'especial sensibilitat del músic per l'instrument. La versatilitat de Bonet amb la guitarra va ser l'opció tímbrica més estable de la seva trajectòria professional, ens ho mostra en els distintes registres del músic que tan pot acompanyar, improvisar com dialogar amb altres instruments.

El Bonet guitarrista dels anys quaranta ens remet al *gypsy-swing*, als clubs de *hot* europeus, Barcelona, Sant Sebastià i París, principalment. Aleshores ve la referència indissociable --i tanmateix ineludible-- a Django Reinhardt. La sonoritat oberta, el virtuosisme tècnic i la rítmica sincopada de la guitarra són l'evidència de les traces del gitano francès en l'estil més refinat i perfecte de Pere. La guitarra acústica, a través de l'exòtica hawaiana, i després l'elèctrica --Bonet defensà que va ser el primer en tocar aquest instrument a l'Espanya de postguerra-- ens ofereix mostres del so precís i brillant que trobaram en temes com «Yo le cuento a las estrellas», fox lent que completa amb una introducció instrumental al més pur estil *manouche*. Capaç de canviar del registre rítmic al d'improvisador melòdic, Bonet de Sant Pere ens ha brindat moments de gran lirisme i determinació tècnica (escollau, per exemple, «Bajo el cielo de Palma» [Columbia, 1940]). Allà, tant l'acompanyament rítmic de guitarra com el solo ens porten, no només a una sonoritat inspirada, sinó al convenciment que el músic és un veritable coneixedor del llenguatge del swing.

Seguint la tònica de les agrupacions espanyoles, les orquestres blanques de ball americanes (Glenn Miller, Benny Goodman, Tommy Dorsey) varen ser la pauta d'un so seguidor de Benny Goodman, tot i que en distints moments de la seva vida també reconegué la influència de les pel·lícules de Fred Astaire. És aquí que Los Siete de Palma es mostraren clars i llampanants en la manera de portar el ritme, un concepte de contratemps implacable que es féu palès sobretot en la manera de sostenir els solistes.

L'ímpetu rítmic de les distintes agrupacions de Bonet va ser una de les característiques del seu estil gràcies a la complicitat dels músics que sempre l'acompanyaren. La presència del violinista Jaime Vilás (Bonet de San Pedro y Los Siete de Palma) va

ser de vital importància en l'assoliment feliç del registre *hot*, les improvisacions del qual només eren comparables a les de José Puentes, interpretades un any abans en temps de Ramón Evaristo y su Orquesta. Aleshores, el làndem Bonet-Vilàs va donar lloc a una de les parelles jazzístiques més solvents del panorama musical dels anys quaranta. L'estil de partida de Bonet representava, com cap altre, la mimesi musical de les principals tendències de l'època. Reinhardt i Grapelli, membres del *Quintet du Hot Club de France*, n'eren l'equivalent parisenc. La seva influència va ser primordial en allò referent a la sonoritat—el més cosmopolita del jazzistes europeus—, i també pel tipus de frasejos i improvisacions dialogades. L'exercici obligat de comparar la parella musical barcelonina amb la parisense ens porta, inevitablement, al convenciment d'una assimilació veritable de llenguatges. Bonet i Vilàs es varen convertir ràpidament en una de les parelles musicals més còmplices de l'època, destacada sobretot per la seva capacitat de dialogar en la improvisació musical, (escollau «Discusión» [Columbia, 1941]).

Un dels factors d'èxit de Bonet de Sant Pere va ser la capacitat de traduir al seu propi llenguatge els estils de moda de l'època. Amb Los Siete de Palma, Bonet de Sant Pere mostrà com amb cap altra agrupació la determinació de ser modern. L'opció per l'anglès, que en boca de Bonet es transformava en un so exòtic i pintoresc, i l'opció multi-instrumentista foren la base d'un ideal de modernitat i cosmopolitisme que es manifestà diverses vegades de forma eloqüent. L'any 1941 Bonet va enregistrar «When the Swallows Come Back to Capistrano». El tema va constituir una veritable novetat per aquell any. Després, arran d'aquest primer èxit, en vingueren d'altres com «Mother, What'll I Do Now?» (amb Ramón Evaristo y su Orquesta) que la censura, tanmateix, obligà a traduir. Amb aquests intents, Pere es va convertir en un dels primers vocalistes que optaria per la llengua anglesa com a signe de modernitat. La peculiaritat de l'idioma estranger convertia la veu en un instrument més. La majoria de seguidors en desconeixia el significat, fet del tot irrellevant davant la prioritat de mostrar un posat modern i elegant com a primera opció.

Per la seva formació autodidacta, i una gran intuïció musical, Bonet de Sant Pere pogué adquirir el domini de distints instruments. Com a músic multidisciplinari ràpidament va saber adquirir la tècnica i l'enteniment integral del clarinet, la guitarra i el vibràfon. Com a músic poli-instrumentista va saber assimilar el llenguatge dels grans mestres del swing, executant solos de factura excel·lent tot demostrant la versatilitat tècnica que posseïa amb cada instrument. A «Mi amigo carico», amb solos de clarinet, vibràfon i violí, es fa ineludible la influència francesa de S. Bechet, particularment per l'amplitud del fraseig i la generositat del vibrato. És en aquests solos que, en Bonet, l'instrument esdevé el mitjà expressiu que recrea en forma i concepte la idea inventada del moment precís, l'art del llenguatge improvisat.

Bonet de Sant Pere va ser un dels primers setze solistes de vibràfon que hi hagué a l'Europa dels anys quaranta. L'opció pel metablon de plaques, aleshores, era un signe de modernitat i cosmopolitisme. L'instrument era conegut gairebé exclusivament a través dels pocs discos que circulaven de Lionel Hampton. Les interpretacions explosives del gran Hampton, amb la seva *big band*, no passaren desapercbedes a un Bonet que també es mostrava explosiu amb les baquetes. Tot i que més auster i

refinat que el vibrafonista americà, els passatges de «Lo que dice el vibràfono» —tema instrumental amb passatges de solos de clarinet, violí i naturalment el vibràfon— denoten la gran predisposició de Pere pel swing melòdic i una clara influència del llenguatge de Hampton.

La mirada panoràmica a la trajectòria musical de Bonet de Sant Pere ens fa recalcar en els seus anys entre Palma i Barcelona. Tota la seva vida, després de la dècada dels quaranta, serà un miratge d'aquells anys consagrats a Los Siete de Palma. Els quaranta són els millors i, possiblement, també els més desconeguts. Dècades després, Bonet de Sant Pere participà en diversos espectacles nostàlgics i va tornar a enregistrar els èxits de la seva millor època, però amb arranjaments diferents que desdibuixaven el so que el feren despuntar. Va ser el precedent del jazz indiscutible a Mallorca, renovador de llenguatges i instruments. Bonet de Sant Pere també va ser el primer músic en cantar a Mallorca, el seu *locus deliciarum*. Temes com «Bajo el cielo de Palma», «Cala d'Or» o «Palma Nova» es convertiren en el precedent de la cançó de promoció turística d'autor, un gènere que durant la segona meitat dels anys seixanta va ser de gran transcendència mediàtica.

La presència de cançons de Bonet en els catàlegs de les principals companyies discogràfiques —Odeón, Columbia, Música del Sur o Belter— ens fan albirar la importància d'un músic interdisciplinari que sempre va gaudir de l'afecte del públic per uns temes molt populars que com «Raska-yu», «Carita de àngels», «Por unos ojos» o «A la pàlida luz de la luna» resten ben presents en la memòria col·lectiva dels anys de la postguerra.

El seu compromís amb la música de jazz el portà a desenvolupar altres projectes al llarg de la seva carrera professional. De tots, segurament el Swing Group Balear, dels anys 80, va ser el més coherent amb la seva idea de modernitat. La majoria de crítics parlen de Bonet en termes d'eclectisme i prudència en la utilització d'elements formals del jazz. Però, Pere Bonet, tot i els esforços per adaptar-se a estils musicals diferents, va ser en essència un músic de jazz, no hi ha dubte, un *jazzman* que al llarg de la seva vida es va veure en el miratge d'una època, la de Django Reinhardt.